

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33741
Nom	Pràcticum I. Coneixement de contextos socioeducatius
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1307 - Grau de Pedagogia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	2	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1307 - Grau de Pedagogia	86 - Prácticas externas	Pràct. Externes

Coordinació

Nom	Departament
CHIVA SANCHIS, INMACULADA	270 - Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació

RESUM

El Pràcticum de la titulació del grau en Pedagogia es desenvolupa en dos mòduls: el Pràcticum I. *Coneixement de Contextos socioeducatius*; i el Pràcticum II. *Estudi i intervenció en contextos socioeducatius*, amb plantejaments, durada i objectius diferents.

Els objectius generals de les pràctiques externes se vinculen directament amb quatre dels objectius globals del títol de Grau i és la posada en pràctica de les competències que els i les estudiant estan adquirint en la titulació:

- Tindre la capacitat de comprendre coneixements de la seva àrea d'estudi i àmbit professional
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Específicament, l'objectiu general és formar a l'estudiantat en la intervenció en contextos socioeducatius a partir de l'observació, anàlisi i participació en situacions professionals reals, sota la tutela d'un o una professional i d'un tutor/a acadèmic.

Aquests aspectes es concreten per al **Pràcticum I. Coneixement de Contextos socioeducatius (PI)** en:

- Analitzar l'entorn social, cultural i econòmic de la institució on es realitza el pràcticum;
- Analitzar els elements organitzatius i identificar les interaccions existents entre l'entorn i la institució.
- Detectar necessitats del centre i els seus participants, i dissenyar i aplicar tècniques e instruments per a la recollida de la informació.
- Reflexionar en i des de la pràctica a partir dels marcs teòrics-pràctics que l'alumnat va adquirint en les diverses matèries.
- Conèixer les funcions del pedagog/a en els àmbits i contextos analitzats.
- Col·laborar amb els professionals del centre de pràctiques realitzant les activitats que es desenvolupen en la institució.
- Aprendre i desenvolupar actituds necessàries per a l'exercici professional.

ÀREES DE ACTUACIÓ PROFESSIONAL

En el pràcticum, els continguts a treballar estan vinculats a les diferents àmbits d'intervenció en què s'estructura la funció del pedagog/a, i que ens serveixen per a sistematitzar els programes de treball que es realitzen als Centres de Pràctiques.

Aquestes àmbits d'intervenció són les següents:

1. Supervisió, direcció i gestió d'Institucions educatives
2. Innovació educativa i formació del professorat
3. Educació de persones adultes
4. Migracions i interculturalitat
5. Educació i TICs
6. Educació i treball
7. Educació ambiental
8. Atenció a la diversitat
9. Gestió cultural
10. Orientació, diagnòstic i assessorament educatiu

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a cursar el Pràcticum I és necessari haver superat 30 crèdits de la titulació.

COMPETÈNCIES

1307 - Grau de Pedagogia

- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar i sintetitzar.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'organització i planificació.
- Que els estudiants siguen capaços de comunicar-se de manera professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Que els estudiants siguen capaços de gestionar la informació.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat de resoldre problemes i prendre decisions.
- Que els estudiants desenrotllen una capacitat crítica i autocrítica.
- Que els estudiants tinguen la capacitat de treballar en equips multi i interdisciplinaris.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en distints contextos.
- Que els estudiants reconeguen i respecten a la diversitat i fomenten la interculturalitat.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a desenrotllar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Que els estudiants adquirisquen el compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.
- Que els estudiants siguen capaços de desenrotllar un aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'adaptació a situacions noves.
- Que els estudiants desenrotllen la innovació i la creativitat en la pràctica professional
- Que els estudiants tinguen iniciativa i esperit emprenedor.
- Que els estudiants adquirisquen compromís amb la identitat, desenrotllament i ètica professional
- Que els estudiants tinguen la capacitat per a realitzar investigacions educatives en diferents contextos.
- Que els estudiants siguen capaços de reconèixer i valorar els processos afectius.
- Que els estudiants siguen capaços de gestionar amb qualitat.
- Que els estudiants siguen capaços de diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per a fonamentar les accions educatives.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans, programes, projectes accions i recursos educatius en diferents contextos.
- Que els estudiants sàpien elaborar instruments per a l'arreglada i anàlisi d'informació educativa.
- Que els estudiants siguen capaços d'aplicar i coordinar programes i metodologies educatives de desenrotllament personal, social i professional.
- Que els estudiants siguen capaços de supervisar i avaluar plans, programes, projectes i centres.
- Que els estudiants sàpien elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.
- Que els estudiants siguen capaços de realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes educatives.
- Que els estudiants siguen capaços de facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals.
- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans de formació del professorat, de formadors i d'altres professionals, adequats a les noves situacions, necessitats i contextos.

- Que els estudiants siguen capaços de dissenyar programes, projectes i propostes innovadores de formació i desenrotllament de recursos formatius en contextos laborals, familiars i institucionals en les modalitats presencials i virtuals.
- Que els estudiants desenrotllen estratègies i tècniques per a promoure la participació i l'aprenentatge al llarg de la vida.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar polítiques, institucions i sistemes educatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'avaluar recursos educatius i formatius.
- Que els estudiants avaluen els processos d'ensenyança-aprenentatge i els agents educatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'organitzar i gestionar centres, institucions, servicis i recursos educatius i formatius.
- Que els estudiants desenrotllen models i processos de gestió de qualitat de l'educació i la formació.
- Que els estudiants apliquen estratègies i tècniques de tutorització, entrenament, assessorament entre iguals, consulta i orientació en processos educatius i formatius.
- Que els estudiants siguen capaços d'assessorar sobre l'ús pedagògic i integració curricular dels mitjans didàctics.
- Que els estudiants siguen capaços d'analitzar, dissenyar i avaluar les aplicacions de les tecnologies de la informació i la comunicació associades als processos educatius i formatius.
- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Els coneixements, les destreses i les habilitats en el mòdul de Pràcticum inclouen dues parts fonamentals:

- El treball al centre de pràctiques des de criteris professionals.
- L'anàlisi, la reflexió crítica i la presentació estructurada d'aquest treball, des dels coneixements adquirits al llarg de la carrera.

Concretament, les habilitats i les destreses interessades en tots dos nuclis de treball són, principalment, les següents:

El treball al centre de pràctiques:

1. Integració a l'equip de treball.
2. Participació.
3. Responsabilitat i professionalitat.
4. Iniciativa i capacitat de treball autònom.
5. Capacitat crítica.

L'anàlisi d'aquest treball:

1. Adequació als objectius específics de cada Pràcticum.
2. Claredat i estructuració de la presentació de les dades i de la informació requerida.
3. Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre les pràctiques realitzades, a partir de les aportacions teòriques revisades durant la carrera (les assignatures i la seua aportació) i la documentació específica revisada durant el Pràcticum.
4. Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre el rol i el perfil professional del pedagog en l'àrea de treball, i sobre el desenvolupament d'aquestes competències al llarg del Pràcticum.
5. Redacció, documentació, argumentació, rigor conceptual i ús adequat del vocabulari específic de la disciplina.
6. Revisió crítica del treball realitzat.
7. Sistematització i estructuració de les presentacions als grups de treball, en cas de realitzar-se.
8. Organització, presentació i ortografia.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els continguts per treballar en aquest mòdul estan vinculats als deu àmbits d'intervenció en què sestructura la funció del pedagog i que serveixen per sistematitzar els programes de treball que es realitzen als centres de pràctiques. Aquests àmbits shan pres del Llibre Blanc d'Educació de IANECA (2005):

1. Supervisió, direcció, gestió de centres, innovació educativa i formació del professorat
2. Educació en l'àmbit adult
3. Immigració, interculturalitat i multiculturalitat
4. Educació, tecnologies i mitjans de comunicació
5. Educació i empresa
6. Educació ambiental
7. Prevenció educativa
8. Educació especial i atenció a la diversitat
9. Gestió cultural
10. Orientació, diagnòstic i assessorament educatiu

Informació complementària a:

<http://www.uv.es/uvweb/filosofia-educacion/ca/estudis-grau/graus/oferta-graus/Pràcticum/pedagogia-1285852809422.html>

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques externes		100
Realització de Pràctiques externes	80,00	0
Seguiment i tutorització de Pràctiques externes	70,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Es tracta d'analitzar i reflexionar sobre els diversos contextos socioeducatius i les pràctiques educatives on es va a observar i/o intervindrà en diferents activitats mitjançant seminaris conjunt per àmbits professionals i/o amb tutories individuals, que tindran lloc en tres moments:

- Abans d'anar al centre, en un seminari d'introducció. Seminari conjunt per àmbits professionals.
- Durant les pràctiques, en una o dos reunions periòdiques de seguiment.
- En finalitzar les pràctiques, en un seminari per àmbits professionals d'anàlisi i avaluació.

Durant el primer quadrimestre hi ha tasques fonamentals:

- Gestió de les pràctiques: verificació de les places i de l'adequació dels programes oferts, gestió de tota la documentació vinculada amb el procés i desenvolupament de les pràctiques. Reunió de coordinació amb el tutor/a de centre de pràctiques (enviament de la documentació necessària per l'inici de les pràctiques: Guia docent, acord de pràctiques, etc.)
- Preparació del treball de pràctiques: anàlisi preliminar amb els tutors/es acadèmics dels centres de pràctiques, les seues àmbits d'intervenció, els programes que desenvolupen, els usuaris que atenen; revisió de documentació i bibliografia adient. Les activitats fonamentals del Pràcticum es realitzen al llarg del període de pràctiques i són totes obligatòries:
- Realització de les estades als centres.
- Durant i després de les pràctiques es planteja una tercera tasca fonamental: l'anàlisi i reflexió crítica sobre l'experiència al centre. Amb els tutors/es acadèmics i/o organitzats en seminaris de treball, s'analitzen les diferents experiències;

A partir de la reflexió individual i grupal sobre les pràctiques, l'estudiant elabora *individualment* una Memòria de Pràctiques. La Memòria de pràctiques ha de ser el resultat de la reflexió sobre el treball realitzat i les circumstàncies en què es va desenvolupar. Per a realitzar-la necessitarà demanar informació sobre el centre de pràctiques al seu tutor/a del centre, la qual cosa farà respectant la convenient confidencialitat sobre la informació obtinguda.

L'esquema orientatiu de la Memòria poden ser concretats per cada tutor/a de la Facultat (veure a l'annex 2). La i l'estudiant entregarà la memòria al seu tutor/a abans de la data indicada al calendari de pràctiques, o en la data acordada amb el seu tutor/a. Si hi ha dos o més estudiants en un mateix centre, una part de la memòria pot ser compartida entre els i les estudiants.

PREVISIÓ DEL VOLUM DE TREBALL (PI)

Activitats formatives	Metodologia	Hores
Entrevista d'orientació i activitats de seguiment intermèdies.	Tutories i seminaris amb els i les tutores acadèmics i del centre de pràctiques	15
Assistència al centre de pràctiques	Anàlisi d'allò après, a la pràctica del centre.	80
Preparació d'activitats i seminaris	Lectures individuals dels i les estudiants. Exposicions orals	15
Elaboració de la memòria final de pràctiques	Anàlisi, síntesis i reflexió valorativa de l'activitat realitzada en el centre de pràctiques	25
Anàlisi i avaluació	Avaluació de processos i resultats amb els tutors/es acadèmics.	15
Total		150

AVALUACIÓ

Entenem les pràctiques com un procés formatiu i d'aprenentatge en el que es posen en joc diverses competències professionals, hi ha uns criteris obligatoris que són condició **NECESSÀRIA PERÒ NO SUFICIENT** per a superar el mòdul de pràcticum. Aquests són:

- Assistència a reunions o seminaris sobre les pràctiques.
- Puntualitat i assistència al centre de pràctiques.
- Comportament i actitud professional.
- Presentació de la memòria i altres documentes en els terminis establerts.

Cada tutor/a avalua individualment els i les estudiants assignats al mòdul de Pràcticum. L'avaluació inclou aquests elements:

1. Valoració del tutor/a del centre de pràctiques (25%)

És la persona que s'ha responsabilitzat de la tutorització directa de l'estudiant en pràctiques i en pot aportar una valoració fiable, tot considerant criteris com ara la participació del i la estudiant, la integració a l'equip de treball, la professionalitat i responsabilitat, la iniciativa... Aquesta valoració es realitza mitjançant:

- El qüestionari d'avaluació (proporcionat per ADEIT via online al tutor/a de pràctiques que apareix al contracte)
- Les entrevistes de l'estudiant amb el tutor/a del centre de pràctiques i d'aquests amb el tutor/a acadèmic.
- Un llistat de almenys cinc competències específiques pròpies del centre de pràctiques que hauran acordat i concretat en les primeres reunions amb el tutor/a de centre i amb l'estudiant de pràctiques.

En cas que l'estudiantat finalitze les seves pràctiques abans de la data del acord de pràctiques haurà d'escriure un correu electrònic a ADEIT (omara.parra@fundacions.uv.es) indicant el nom i cognoms de l'estudiant així com la data de finalització de les pràctiques per activar el procediment d'avaluació i enviar així qüestionari proporcionat per ADEIT al tutor/a del centre de pràctiques.

2. Memòria (60%)

En el Pràcticum és tan important el treball realitzat al centre com la reflexió que fa el i la estudiant a partir d'aquest. Tots dos es presenten en la Memòria del Pràcticum, que és el document de treball fonamental d'aquest mòdul. En aquest dossier s'inclouen l'estructura i els epígrafs claus de la Memòria, que poden ser matisats per cada tutor/a. Els criteris fonamentals per a la correcció de la Memòria són els següents (matisats, si és convenient, per cada tutor/a):

- Claredat i estructuració de la presentació de les dades i de les informacions requerides.
- Claredat, argumentació i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre les pràctiques realitzades.
- Claredat, aprofundiment i estructuració de l'anàlisi i la reflexió sobre el rol de l'educador/a social en l'àrea de treball i sobre les aportacions teòriques revisades durant la carrera (les assignatures i la seua aportació).
- Adequació als objectius específics del Pràcticum I.
- Organització, presentació i ortografia.
- Redacció, documentació, argumentació, rigor conceptual i ús adequat del vocabulari específic de la disciplina.

3. Valoració del tutor/a de la Facultat (10%)

El treball de seguiment i de reflexió realitzat pel tutor/a de la Facultat li ofereix criteris per emetre la seua pròpia valoració de les pràctiques realitzades per el i la estudiant. Aquesta valoració es construeix principalment sobre els criteris següents:

- Assistència i participació a les reunions i als seminaris de seguiment.
- Assistència i participació a les sessions de treball complementàries.
- Valoració de les pràctiques, en funció de les entrevistes amb el tutor/a i les visites al centre (participació del i la estudiant en el centre, integració en l'equip de treball, treball autònom, professionalitat...).

4. Autoavaluació de l'estudiant (5%)

L'estudiantat elaborarà una autoavaluació del seu procés de pràctiques atenen als criteris i les competències establerts en la guia docent i acordats amb els tutors/es acadèmics i de centre.

Críteris per a l'avaluació de la memòria de pràctiques

Valoració màxima

Punts fonamentals, bàsics i significatius. Reflexions rellevants, abundants, ben raonades, amb notes i arguments que incideixen en els aspectes nuclears de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria. La redacció demostra un estil coherent, precís, clar, amb una bona organització i absència d'errors en l'ús gramatical i lingüístic. Riquesa de vocabulari i domini del llenguatge.

Valoració mitjana

Punts significatius, alguna cosa rellevants, discutibles ... Algunes reflexions rellevants, incipientment raonades, amb arguments que toquen ocasionalment alguns nuclis de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria. La redacció està organitzada de manera simple amb un estil una mica coherent, conté alguns errors en l'ús gramatical i lingüístic. El vocabulari és apropiat, correcte, sense luxes retòrics.

Valoració insuficient

Reflexions i aportacions tangencials, escasses, inconnexes, que toquen alguns punts de les pràctiques o dels apartats tractats en la memòria i que suposen una reflexió pobre sobre les mateixes. L'estil lingüístic és pobre, conté errors en l'ús gramatical i sintàctic. Vocabulari repetitiu, monòton. Escassa varietat en l'estructura de les frases.

Hi ha **dues situacions** que poden comportar la **no-superació del Pràcticum**, que impliquen:

Si el període de pràctiques s'ha desenvolupat correctament, però la realització de la Memòria és incorrecta o deficient, el i la estudiant ha de repetir-la i presentar-la al tutor/a de la Facultat per a la segona convocatòria.

Si l'informe del centre de pràctiques, corroborat pel tutor/a de la Facultat, és negatiu i indica problemes importants en el desenvolupament de les pràctiques, el i la estudiant haurà de repetir tot el període de pràctiques el curs següent. Així mateix, el incompliment de les hores de pràctiques es motiu de no superació del pràcticum.

Procediment Matrícula d'Honor del Pràcticum.

La concessió de Matrícula d'Honor es competència de la Comissió de pràctiques del centre. Cada tutor/a que vullga proposar un candidat/a per a Matrícula d'Honor (MH) presentarà a la comissió **un escrit raonat** segons el model facilitat per la comissió de pràctiques i disponible a l'Annex 4. La comissió pràctiques de totes les propostes rebudes adjudicarà les MH de cada practicum en funció dels criteris de:

- Rellevància de les activitats desenvolupades i implicació en el centre de pràctiques
- La memòria de pràctiques, en relació a contingut, reflexió sobre la pràctica i desenvolupament del projecte formatiu de pràctiques.
- Valoració del tutor/a del centre de pràctiques.
- Informe elaborat pel tutor/a acadèmic.

REFERÈNCIES**Complementàries**

- Alfaro, I. (2006). Seminarios y talleres. En de Miguel (coord.) Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Alianza Editorial, pp. 53-81.
- Aneas, A. y Cid. A. (2010). La formación por competencias profesionales desde la transdisciplinariedad. Otra mirada a la docencia. en Educación Superior. En S. De la Torre y M.A Pujol, Creatividad e innovación. Enseñar con otra conciencia (pp. 227-241). Editorial Universitat Barberá, M.A., Pérez Boulosa, A. y Chirivella, A. (2007). Programa de Evaluación de las Prácticas en Empresas (PAPE) de la Universitat de València. En Cid, A.; Raposo, M. y Pérez, A. (coords.): Buenas prácticas en el Practicum, Poio: Andavira, pp. 119-128. Universidad del País Vasco.
- Castrechini, A.; Armadans, I.; Aneas, A. (2013). ¿Cuáles competencias se desarrollan durante el Pràcticum? Percepción de tutores y estudiantes. Comunicación. IV Congreso Internacional UNIVEST 2013. Estrategias hacia el aprendizaje colaborativo. ICE-Universitat de Girona.
- Cid Sabucedo, A., Pérez Abellás, A. y Sarmiento Campos, J. A. (2011). La tutoría en el Practicum. Revisión de la literatura. Revista de Educación, 354, pp. 127
- Contreras, J. (2013). Tener historias que contar: profundizar narrativamente la educación. Conferencia impartida en las 23a Jornadas Internacionales de Educación. Buenos Aires. Argentina.
- Corominas, E., Tesouro, M., Capell, D., Teixidó, J., Pèlach, J. y Cortada, R. (2006) Percepciones del profesorado ante la incorporación de las competencias genéricas en la formación universitaria Revista de Educación, 341. Septiembre- diciembre, 301-336.
- Costa, S., Novella, A., Pérez-Escoda, N., Venceslao, M., Forés, A., Usurriaga, J. y Freixa, M. (2011). Quadern de pràctiques del Tutor/a de la Universitat (curs 2011-2012). El pràcticum: espai per la transferència de competències i el desenvolupament professional de l'Educador/a Social. Universitat de Barcelona.
- Freixa, N.; Novella, A. y Pérez N. (2012). Elementos para una buena experiencia de prácticas externas que favorece el aprendizaje. Octaedro- ICE-UB
- García Nieto, N. (2008). La función tutorial de la Universidad en el actual contexto de la Educación Superior. Revista Interuniversitaria de Formación de Profesorado, 22, pp.21-48. <http://redalyc.uaemex.mx/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=27413170002>.
- García, E. (2006). Prácticas externas. En de Miguel (coord.) Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Alianza Editorial, pp. 103-131. <http://www.ugr.es/~recfpro/rev123COL1.pdf>

- Gavari, E. (2012). Estrategias para la comunicación escrita en el Practicum. Madrid: Centros de Estudios Ramón Areces.
- Gavari, E. (Coord.) (2005). Estrategias para la observación de la práctica educativa.
- Gavari, E. (Coord.) (2007). Estrategias para la intervención educativa. Practicum.
- Guerrero y López (2006). El prácticum en la formación de pedagogos ante la convergencia europea. Algunas reflexiones y propuestas de mejora. *Revista de Educación*, 341, 517-552.
- Lobato, C. (1996). Desarrollo profesional y prácticas/ practicum en la universidad. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Martínez Figueira, E. y Raposo Rivas, M (2010). Funciones generales de la tutoría en el Practicum: entre la realidad y el deseo en el desempeño de la acción. *Revista de Educación*, 354, pp. 155-181. http://www.revistaeducacion.mec.es/re354/re354_07.pdf
- Martínez Olmo, F., Sabariego, M. i Vives, T. (2003). Las nuevas tecnologías aplicadas en el Prácticum de Implicación de la Facultad de Pedagogía de la Universidad de Barcelona. En M. Zabalza, (Coord.). *Actas VII Simposium Internacional sobre el Prácticum. (El Prácticum como compromiso institucional: los planes de prácticas. Poio (Pontevedra).*
- Martínez, M. (2010). Aprendizaje servicio y responsabilidad social de las universidades. Octaedro.
- Pérez Boullosa, A. (2006). Tutorías. En de Miguel (coord.). *Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Madrid: Alianza Editorial, pp. 133-167.*
- Pérez Boullosa, A. Barberá, M. A. y Chirivella, A. (2006). Programa dAvaluació de les Pràctiques en Empreses (PAPE) de la Universitat de València. Guia dAutoavaluació. V Universitat de València.
- Perrenoud, P. (2004). *Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar, Graó, Barcelona.*
- Puig, J. M.; Batlle, R.; Bosch, C. y Palos, J.(2007) *Aprendizaje Servicio. Octaedro.*
- Raposo Díaz, M. y Zabalza Beraza, M. A. (2010). La formación práctica de estudiantes universitarios: repensando el Practicum. *Revista de Educación*, 354, pp. 17-20. http://www.revistaeducacion.educacion.es/re354/re354_01.pdf
- Real Decreto 1707/2011, de 18 de noviembre, por el que se regulan las prácticas académicas externas de los estudiantes universitarios. <http://www.boe.es/boe/dias/2011/12/10/pdfs/BOE-A-2011-19362.pdf>
- Reglamento de prácticas externas de la Universitat de València.
- Reglamento de prácticas externas de la Universitat de València. <https://www.uv.es/graus/PE/Reglamento.pdf>
- Vázquez Navarro, I. y otros (2013). *Cómo tutelar unas prácticas externas de calidad. Manual de Calidad de la tutoría de prácticas externas de la Universitat de València. Valencia: Universitat de València y Fundació Universitat-Empresa, ADEIT.*
- Zabalza Beraza, M. A. (1996). El tutor de prácticas: un perfil profesional. En *Actas del IV Symposium Internacional sobre el Practicum. Los Tutores en el Practicum: Funciones, Formación, Compromiso Institucional. Poio (Pontevedra).*
- Zabalza Beraza, M. A. (2010). El Practicum en la formación universitaria. *Revista de Educación*, 354, pp. 21-43.
- Zabalza, M. (2013). *El Practicum y las Prácticas en Empresas en la formación universitaria. A la búsqueda de una formación equilibrada. Narcea.*
- Zabalza, M.A. (2005). El aprendizaje experiencial como marco teórico para el Practicum, en Iglesias, M.L. y otros: *El Practicum como compromiso institucional: los planes de prácticas. Santiago de Compostela: Unidixital. pp. 19-34.*
- Zabalza, M.A. (2012). El estudio de las buenas prácticas docentes en la enseñanza universitaria. *REDU Revista de Docencia Universitaria*, 10(1), 17-40.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts recollits inicialment en la guia docent

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Reducció del pes d'unes activitats i substitució per altres, mantenint el volum de treball que marca la guia docent original.

3. Metodologia docent

* Si les pràctiques s'interrompen o paralitzen després d'haver superat el 50% de les hores, es proposa:

- canviar a telepràctica fins a completar les hores
- si no és possible el canvi a telepràctica, el tutor/a de Facultat proposarà entre una i dues activitats per a realitzar i completar les hores, o bé completar les hores amb cursos oferts des d' UVocupació
- si és possible més endavant, reprendre la pràctica presencial fins a completar les hores.

* Si les pràctiques s'interrompen o paralitzen sense haver superat el 50% de les hores, es proposa:

- canviar a telepràctica fins a completar les hores
- si no és possible el canvi a telepràctica, el tutor/a de Facultat proposarà entre una i quatre activitats per realitzar i completar les hores, o bé completar les hores amb cursos oferts des d'UVocupació
- si és possible més endavant, reprendre la pràctica presencial fins a completar les hores.

4. Avaluació

La memòria de pràctiques ha de deixar constància expressa de:

- a) el nombre d'hores realitzades i el format
- b) les competències assolides en el desenvolupament de les pràctiques presencials, telepràctiques i/o tasques proposades pel tutor/a de Facultat

A més, el tutor/a de centre de pràctiques ha d'emetre un informe d'avaluació de pràctiques indicant el nombre d'hores, sempre que s'hagués realitzat més del 25% de les hores (proporcionat per ADEIT)

El tutor/a de Facultat emetrà informe d'avaluació reflectint les hores realitzades en cada modalitat, les competències treballades i el grau d'assoliment de les mateixes

5. Bibliografia

La bibliografia recomanada es manté, doncs és accessible i està a l'abast de l'estudiantat.